

DOI

REGIONALNA STRATEGIA INNOWACJI JAKO KIERUNEK ZAPEWNIENIA ROZWOJU INNOWACYJNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Sergey Taran

kandydat do katedry przedsiębiorczości, handlu i działalności wymiany

Narodowy Techniczny Uniwersytet (Łuck, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-6119-5871

e-mail: sergtaran2011@gmail.com

Adnotacja. Artykuł poświęcony jest opracowanie regionalnej strategii innowacji dla rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości w regionie. Proponowany jest algorytm wyboru regionalnej strategii innowacji, która opiera się na połączeniu celów strategicznych i operacyjnych, oraz sposobów innowacyjnego rozwoju regionu. Prowadzona jest analiza realizowanych strategii regionalnych, na temat identyfikacji przeszkód w ich realizacji w procesie zapewnienia rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości w regionie. Podejście do tworzenia regionalnej strategii innowacji został opracowany, który uwzględnia terytorialnych i sektorowych cechy regionu, interesy zainteresowanych stron i ma na celu określenie pożądanych trajektorii innowacyjnej przedsiębiorczości w regionie, co pozwala na formułowanie strategicznych priorytetów rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości w regionie. Ujednolicony matryca do budowy regionalnej strategii innowacji została utworzona jako kierunek zapewnienia rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości w regionie.

Słowa kluczowe: region, innowacja, innowacyjne przedsiębiorstwo, innowacyjny rozwój, rozwój regionalny, regionalna strategia innowacji.

REGIONAL INNOVATION STRATEGY AS A DIRECTION OF ENSURING THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP

Sergey Taran

Postgraduate of the Department of Entrepreneurship, trade and exchange activities

Lutsk National Technical University (Lutsk, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-6119-5871

e-mail: sergtaran2011@gmail.com

Abstract. The article is dedicated to the development of a regional innovation strategy of the development of innovative entrepreneurship in the region. An algorithm for selecting a regional innovation strategy, which is based on a combination of strategic and operational goals, and ways of innovative development of the region too, was proposed. The analysis of implemented regional strategies to identify bottlenecks in their implementation in the process of ensuring the development of innovative entrepreneurship in the region was carried out. The approach to the formation of the regional innovation strategy that takes into account the territorial and sectoral characteristics of the region, the interests of stakeholders and aims to determine the desired trajectories of innovative entrepreneurship in the region, which allows it to form strategic priorities for innovative entrepreneurship in the region was developed. A unified matrix of construction of the regional innovation strategy as a direction of ensuring the development of innovative

entrepreneurship in the region has been formed too.

Key words: region, innovation, innovative entrepreneurship, innovative development, regional development, regional innovation strategy.

РЕГІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ЯК НАПРЯМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Сергій Таран

здобувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Луцького національного технічного університету (Луцьк, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-6119-5871

e-mail: sergtaran2011@gmail.com

Анотація. Стаття присвячена розробці регіональної інноваційної стратегії розвитку інноваційного підприємництва регіону. Запропоновано алгоритм вибору регіональної інноваційної стратегії, який базується на поєднанні стратегічних та оперативних цілей, а також способів інноваційного розвитку регіону. Проведено аналіз реалізованих регіональних стратегій, на предмет виявлення вузьких місць щодо їх реалізації в процесі забезпечення розвитку інноваційного підприємництва регіону. Розроблено підхід до формування регіональної інноваційної стратегії, який враховує територіальні та секторальні особливості регіону, інтереси стейкхолдерів та націлений на визначенні бажаних траєкторій розвитку інноваційного підприємництва в регіоні, що дозволяє сформуванню стратегічних пріоритетів розвитку інноваційного підприємництва регіону. Сформовано уніфіковану матрицю побудови регіональної інноваційної стратегії як напрямку забезпечення розвитку інноваційного підприємництва регіону.

Ключові слова: регіон, інновація, інноваційне підприємництво, інноваційний розвиток, регіональний розвиток, регіональна інноваційна стратегія.

Introduction. The main driver of economic growth in the regions is the development of innovative entrepreneurship. The role of regional factors in the modern development of innovative entrepreneurship in Ukraine is growing every year and the socio-economic development of the regions depends, in many cases, on the existing regional innovation policy. The spread of the COVID-19 pandemic and quarantine restrictions have significantly affected the state and development of innovative entrepreneurship in the regions.

An analysis of the scientific literature has shown the use of the definitions of "innovation development strategy" or "innovation development strategy", as well as "innovation strategy". Most scientists consider innovation strategy as one of the competitive or functional strategies (*Kondrashov, 2002, p.16*). Given the significant number of factors influencing the development of innovative entrepreneurship in the region, a systematic approach to the innovative development of the region and its businesses, it is advisable to consider the innovation strategy as a basic strategy for regional development.

A significant number of scientists believe that the level of localization of innovation at the regional level has increased. Researchers B. Carlsson and R. Stankevych emphasize that technological density and heterogeneity are more characteristic of individual national regions than countries (*Carlsson, 1991, p.115*).

Scandinavian economists B. Asheim and A. Isaksen (*Asheim, 2003, p. 56*) emphasize that the algorithm for the formation of modern knowledge is carried out at the regional level. The development of new knowledge and their dissemination depends on the perfection of infrastructure, accumulation of this knowledge and further dissemination through an effective mechanism characterized by a number of local traditions, customs, norms and rules of conduct that depend on historical and cultural features of the region.

The study is based on the Concept of the regional innovation system, which certifies the periodicity of business entities and the innovation process at the regional level. The regional nature of the strategic development of innovative entrepreneurship is based on the assertion that the regional level of economic activity is key to ensuring a number of competitive innovation advantages of the country in the international market in the strategic perspective. Thus, a number of scientists (F. Cook, K. Sable, A. Scott, B. Lundvall and S. Borrás) noted the need to cooperate locally in order to compete globally. Modern researchers A. Poruchnyk and I. Brykova claim that the theoretical aspects of the formation and development of innovation processes in the region involve the accumulation of ideas of innovation in the region, as well as the innovation process in it. According to these researchers, the concentration of innovation in the region is due to the transition from a linear to interactive innovation model of socio-economic development, the accumulation of highly qualified professionals and the specific environmental conditions of the region (*Brikova, 2007, p. 945*).

Thus, in the context of using the concept of regional innovation system as a basis for the formation of regional innovation strategy, it is advisable to analyze existing and already implemented regional strategies for errors in the development of innovative entrepreneurship in the region.

Main part. Limited public involvement in the formation and implementation of regional strategies leads to a lack of innovative ideas and partners in attracting resources for the development of innovative entrepreneurship; too wide a range of priorities leads to the involvement in the implementation of the strategy of resources that do not lead to the emergence of "growth points" of innovative entrepreneurship in the region; the choice of regional development goals is mostly justified not by logic but by political interests, as a result of which there is a manual mode of distribution of regional development resources; failure to take into account the dynamic factors influencing the development of the region, which usually have a destructive impact (spread of the COVID-19 pandemic, political and economic factors, etc.), leads to limited funding for innovative entrepreneurship in the region.

Significant shortcomings of existing and implemented regional development programs and strategies are: lack of international and cross-border perspective; inconsistency of the goals of the strategy with the production and economic structure and potential of the region; insufficient participation of the business sector in the development of research and development; lack of thorough analysis of regional resources and assets; introduction of borrowed elements and systems and copying of developed regions without taking into account the specifics of the region and available resources of the area. As a result, the regional policy of innovative entrepreneurship development led to a low level of efficiency in determining the priorities of interregional regional cooperation. In the current context of the economic crisis and the COVID-19 pandemic, this problem is even more pressing, as public and private financial resources are very limited today.

The legislation of Ukraine gives the regions the right to independently develop innovative entrepreneurship through the formation and implementation of regional innovation development programs, as well as regional innovation strategies. Today, in the regions of Ukraine, a modern innovative infrastructure of territories is gradually being formed and developed. Due to decentralization processes, the role of regions as guarantors of the rights and interests of innovation actors is growing every year. According to the analysis of modern development of innovative entrepreneurship in the regions of Ukraine, there are institutions that can provide financial support for the implementation of basic and applied research and innovation projects, support and develop innovative entrepreneurship at the regional level.

The main principle on which the regional innovation strategy should be based is the concentration of innovative knowledge and their implementation in the priority economic activities of the region, in order to make the region competitive in the national and global economy. This approach allows regions to take advantage of the transfer effect and apply modern innovative knowledge, which is a powerful factor in productivity. The introduction of this principle will stimulate the development of innovative entrepreneurship in the region.

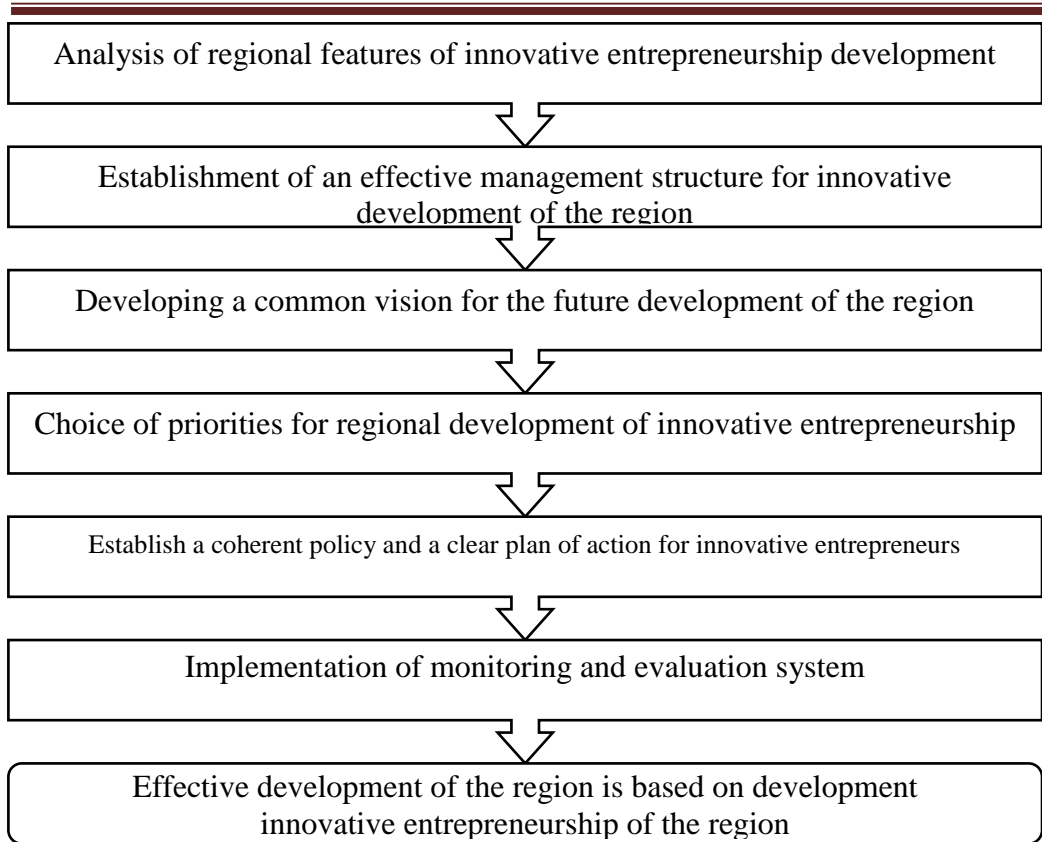
The regional innovation strategy should function in the form of integrated, regional programs for the transformation of socio-economic processes, focused on:

- state support and investment for key regional development priorities, identification of needs for the development of innovative production, measures related to the effective development of innovative entrepreneurship in the region;
- individual approach and competitive advantages arising from the innovative competitiveness of the region;
- development of technological and practical innovations through the application of the process of stimulating investment business processes in the region;
- encouraging stakeholders to participate in innovative regional development;
- constant monitoring of the criteria of innovative development of the region in general and business entities in particular.

The formation of an effective regional innovation strategy as a direction of development of innovative entrepreneurship has its own specifics depending on the territorial factors of economic and institutional development of the region. The proposed algorithm for the formation of an effective regional innovation strategy as a direction of development of innovative entrepreneurship is presented in Fig. 1.

The presented stages of formation of the regional innovation strategy are interconnected and depend on the regional specifics of economic, social and institutional development in the system of innovative entrepreneurship of the region. The analysis of regional features of development of innovative business provides the detailed analysis of regional economy and structure of a local society.

Creating a strategy primarily involves the analysis of regional resources, the rating of regional development of innovative entrepreneurship in the structure of the state and global economy, as well as the time dynamics of the studied type of activity in the region. At this stage, we propose to use gap analysis to identify untapped reserves in the region, which aims to analyze the needs and barriers to innovative entrepreneurship, as well as assess the level of support for innovative entrepreneurship provided by institutional infrastructure in the region.

Fig. 1. Algorithm for forming an effective regional innovation strategy as a direction development of innovative entrepreneurship in the region

It is important to determine the critical mass of development of innovative entrepreneurship, taking into account performance indicators (value added, exports, etc.). At this stage, it is advisable to conduct an expert assessment of areas of activity in which the region demonstrates relative innovative specialization. They also use the foresight method, ie the method of long-term forecasting, which allows to create optimal scenarios for the development of the future region and is aimed at forming the set (desired) directions of development of innovative entrepreneurship.

The second stage of formation of the regional innovation strategy involves the management process, based on the principle of collective decision-making (all stakeholders in the development of innovative entrepreneurship in the region). Today, the most common is the triple model, ie the management model based on tripartite cooperation between industry, research institutions and the authorities. However, such a model needs improvement. In our opinion, a prerequisite for the effectiveness of the formed strategy is the involvement in this process and taking into account the interests of consumers of innovative products or groups representing the interests of consumers,

The next stage involves, based on the information obtained in the process of analysis, the formation of a comprehensive scenario for the development of the regional economy, with an emphasis on innovative entrepreneurship and taking into account the interests of all identified stakeholders. This forecast is the basis for the formation of a forecast vision of how the region predicts itself in the future, what are the main

objectives and results of the region seeks to achieve and what place is given to innovative entrepreneurship in this development. A well-planned vision of regional development stakeholders is key to retaining stakeholder interest. At the same time, communication is the key and most important element of the formation and implementation of regional development strategy.

Given the priorities of Europe 2020, regional development is possible in the following aspects:

- systematization of innovative development (regions with accumulation of knowledge, regions specializing in industrial production, regions that do not apply innovations);

- systematization of sustainable development (systematization is based on the relationship between the natural and urban environment, as well as factors influencing the environment and energy: rural areas near urban or urban areas near the water area);

- systematization of global development (classification fixes a number of social issues). This applies to regions that are characterized by a decrease in the number of society in the region, as well as migration and regions where population growth is significant.

Communication is an important process during all stages of implementation of the regional innovation strategy (development of vision, identification of priority areas, approval of a clear action plan, application of major projects). An important component of the communication strategy is: defining the goals of the strategy, stakeholder groups and their motivation, defining traditional communication tools (logo; web page; newsletters and booklets; publications, conferences, seminars, international thematic events; media promotion companies). The content and significance of such a plan should be created in strategic directions and demonstrate the key projects of the innovation strategy.

The next stage in the formation of the innovation strategy involves determining the priorities of regional development of innovative entrepreneurship. It is important for governments to focus on a number of priorities, in line with regional potential, that claim to be areas of innovation in which the region will be able to achieve the highest economic growth. We propose to pay attention to the key innovative technologies of the region and the main socio-economic and organizational innovations, economic support for the development of new organizations of innovative entrepreneurship, which the main goal of development is the formation of guidelines for applied innovations. Usually, the state and development of such organizations are not analyzed in the region.

Regional innovation strategies should address the issues of regional development priorities by involving all stakeholders in the region in the process of entrepreneurial opening, which has the main goal of ensuring inclusiveness and openness of development.

Another step is to define a coherent policy and a clear action plan. Thus, the innovation strategy is implemented through the application of a clear action plan, which provides for the formation of institutions (rules and regulations), as well as tools that should be used to achieve certain priorities of regional development.

The final stage of creating an innovation strategy is monitoring and evaluation of key performance indicators. The system of monitoring innovation strategies involves the use of indicators that assess the region relative to the average score of other similar regions; indicators to check whether the applied actions are effective, whether they lead

to positive changes in the region, etc.

The main tasks for the formation of result indicators (short-, medium- and long-term strategic results) should be implemented in all tasks and strategic goals from the moment of their formation. These goals can have quantitative and qualitative parameters, as well as be understandable. In addition, these indicators should take into account the starting conditions of the region.

The monitoring system must be adapted to a specific region. When the results are long-term, it is necessary to use intermediate indicators of results to measure progress towards the goal. For example, a regional program to stimulate innovation may use the number of copyright certificates and patents as one of the indicators of increasing the number of innovative products (goods and services).

The content of the regional innovation strategy as a direction of ensuring the development of innovative entrepreneurship is presented in Fig. 2.

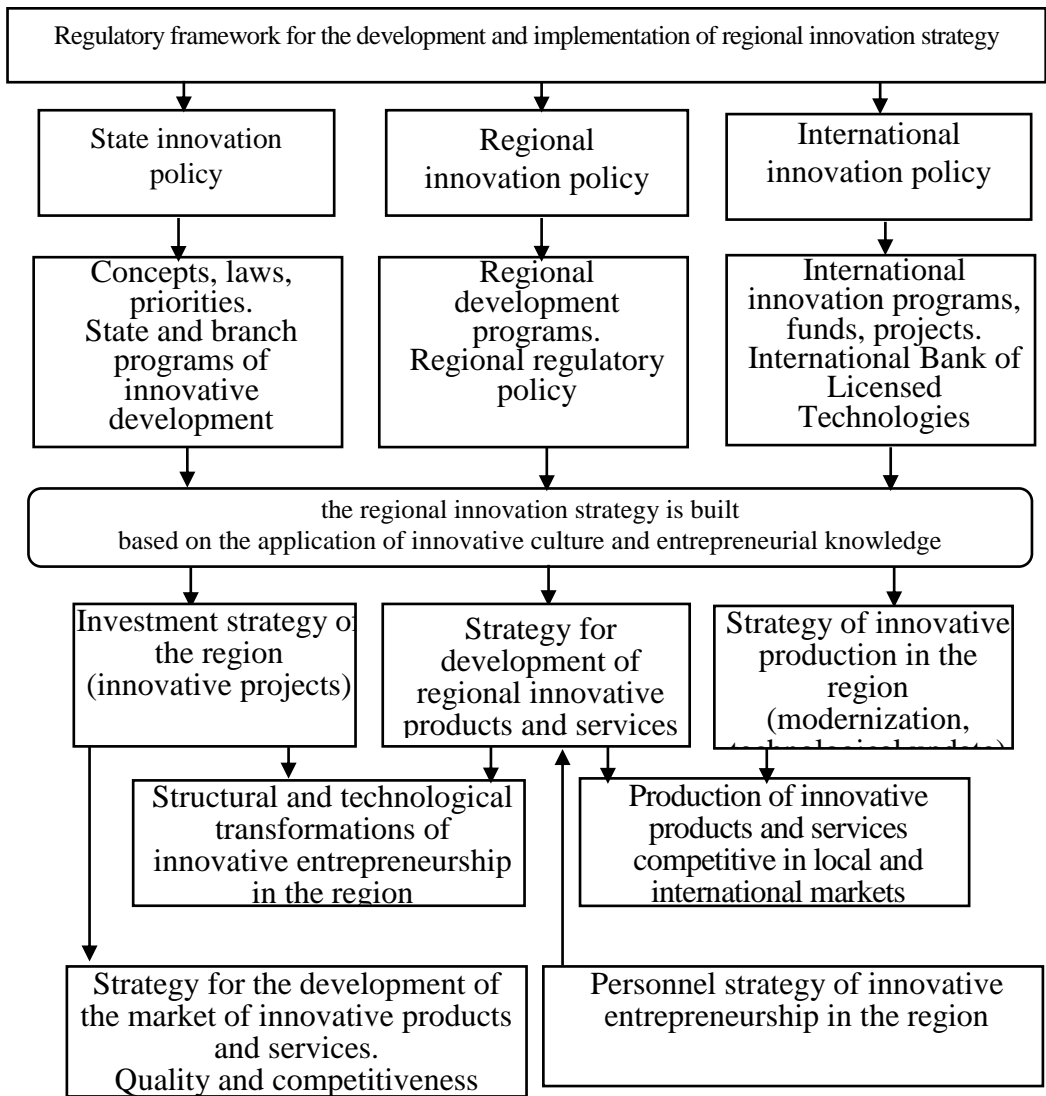

Fig. 2. The content of the regional innovation strategy as a direction of ensuring the development of innovative entrepreneurship

The analyzed development strategies of the regions of Ukraine for the period up to 2020 only mention innovative principles as an important factor in achieving strategic goals or operational objectives. Thus, one of the strategic goals of the program in Poltava region is to increase the efficiency of the economic potential of the region, and the operational objectives - the development of innovative and competitive manufacturing sector. In Mykolayiv region the strategic goal is sustainable economic growth based on innovative development of the region's economy, in Chernivtsi region - development of entrepreneurship on an innovative basis as a prerequisite for sustainable development, in Zakarpattia region - formation of competitiveness and innovation of the region's economy, in Kirovohrad region - development of innovation and competitive production. In Lviv region, the implementation of innovation and investment model of industrial development is defined as the operational goal of modern industry, in Kherson region the operational goal of economic development is defined as the development of "Innovative Kherson region", which is difficult to consider clear, non-declarative and measurable in the program (Tyukha, 2015).

The analysis of the development of innovative entrepreneurship showed that the leaders in terms of innovative development for the five-year period are the industrial complex of Sumy, Zaporizhia, Kharkiv, Kirovohrad, Ternopil, Chernivtsi and other regions. Among the outsider regions, regions with a low level of industrial development predominate (Khmelnysky, Rivne, Zakarpattia, Dnipropetrovsk, Donetsk, Poltava, etc.). In view of the above, we will propose strategic directions for the development of innovative entrepreneurship for these types of regions, using a system-synergetic approach that will identify typical regional problems that will hinder the effective implementation of the regional innovation strategy.

When forming an effective regional innovation strategy, it is advisable to use the foresight methodology, namely its qualitative method - SWOT-analysis, to assess the impact of internal and external factors influencing the development of innovative entrepreneurship in certain types of regions. By "foresight" we mean the process of systematically identifying new strategic directions of scientific and technological advances that in the long run can have a significant impact on the economic and social development of the region and the process of selecting priorities, resulting in links between its elements. SWOT analysis of the development of innovative entrepreneurship of certain types of regions is conducted in table 1.

Table 1. SWOT-analysis of the development of innovative entrepreneurship in the regions

	Strengths	Weaknesses
leading regions	<ul style="list-style-type: none"> - significant intellectual potential; - significant scientific and technical potential; - potential cooperation ability of the research and production sectors; - participation in European Union programs - sufficient information support of innovation subjects; - definition of regional priorities of innovative development 	<ul style="list-style-type: none"> - lack of state support; - bureaucratic documentation procedures; - imperfection of the statistical component; - insignificant level of integration in the innovation sphere; - outdated technological processes of production; - insignificant growth rates of innovative entrepreneurship

outsider regions	<ul style="list-style-type: none"> - available natural resource potential; - skilled labor; - favorable geographical location (most regions are cross-border); - availability of regional development programs; - potential cooperation ability of the research and production sectors; - participation in grant programs for the development of territories 	<ul style="list-style-type: none"> - unfavorable climate for business; - level of innovative development of regions; - ineffectiveness or lack of innovative development programs; - insufficient investment climate; - insufficiency of high-quality staffing of innovative entrepreneurship; - Insufficient financial support for the development of innovative entrepreneurship
Opportunities		Threats
leading regions	<ul style="list-style-type: none"> - creating a favorable investment climate; - strengthening cooperation and exchange of experience; - implementation of grants for innovation; - improving the investment climate; - improving the institutional environment of innovation; - application of world best practices; - cooperation in the field of innovation; - opportunities for innovative development; - access to information on possible directions of innovative development 	<ul style="list-style-type: none"> - insecurity of investors; - exacerbation of the economic and political crisis; - technological backwardness of production in the regions; - lack of financial resources for innovation development; - migration of intellectual personnel abroad; - lack of motivation and financial incentives for domestic scientists to invent and develop innovative products.
outsider regions	<ul style="list-style-type: none"> - benchmarking (consumer orientation); - increasing the level of economic growth; - promoting the development of business partnerships; - creation of technology transfer centers for small and medium-sized businesses; - expanding the number of structures of regional innovation infrastructure; - creation of a new network of innovative formations; - involvement of scientific enterprises of the region in the examination of technical modernization of production 	<ul style="list-style-type: none"> - unstable economic and political situation; - significant personnel migration; - outflow of intellectual potential outside the region; - inefficient system of management consulting for entrepreneurs in the regions; - demographic and social crisis; - spread of the pandemic; - insufficiently developed infrastructure

Application of SWOT-analysis allows:

- identify key parameters of regional development of innovative entrepreneurship in the regions;
- to systematize management decisions on the formation of the innovation potential of the region at a qualitatively new level.
- identify trends and patterns for the development of forecast scenarios for the development of innovative entrepreneurship for each type of proposed regions.
- harmonize the defined goals and strategic directions of development of

innovative entrepreneurship in the region.

Effective implementation of regional innovation strategies as a direction of development of innovative entrepreneurship in the region requires the presence of internal economic incentives in the region. Appropriate management decisions on the choice of regional innovation strategy should be based on factors that are related to the regional characteristics of the innovative enterprise, indicators of its investment attractiveness. In this regard, the modeling of the choice of regional innovation strategies should be carried out on the basis of the formation of strategic platforms for innovative development of the regions of Ukraine (Table 2).

Table 2. Strategic platforms for innovative development of the regions of Ukraine

	Leading regions (regions): Sumy, Zaporizhia, Kharkiv, Kirovohrad, Ternopil, Chernihiv, Kherson, Chernivtsi, Cherkasy, Vinnytsia, Lviv, Kyiv	Outsider regions (areas): Khmelnysky, Dnipropetrovsk, Rivne, Zakarpattia, Mykolaiv, Volyn, Luhansk, Ivano-Frankivsk, Donetsk, Zhytomyr, Odessa, Poltava,
Benefits	- significant intellectual and scientific and technical potential; - production of regional innovative products; - availability of regional development programs	- favorable location of most regions; - participation in grant programs for the development of territories; - available natural resource potential
Vision	Transforming the region into the most innovative and competitive	Creating a regional economy based on knowledge, technology and innovation
Strategic goals	Increasing the level of competitiveness of regional innovative products	Creating a favorable institutional environment for the development of innovative entrepreneurship
Choice of strategy	Innovation breakthrough strategy	Build strategy
Operational goals	- creation of investment platforms for financing	- support for innovative cooperation projects with the real sector of the regional economy
Ways of innovative development of the region	- development of management actions for the integration of regional sectoral programs in the national and global innovation system; - improvement and further development of innovation infrastructure in the regions; - improvement of specialized institutes for the development of innovative entrepreneurship; - development and coordination of national and regional innovation strategies	- search for new organizational forms of integration of efforts of business entities; - formation and development of innovation infrastructure in the regions; - identification of "points of innovative growth"; - modernization of the regional regulatory policy for the development of innovative entrepreneurship; - formation of an effective regional innovation strategy
Type of development	Anticipatory	Catching up

The formation of a strategic platform for innovative development of regions is designed in the short and long term to determine the competitive advantages of regions, to form a clear vision of innovative development of specific areas, to identify the best regional innovation strategies and types of development, and to suggest ways of innovative development.

The formed platform of innovative development of regions provides control in achievement of strategic purposes and promotes development of the region as a whole. Under the condition of systematization and constant regional development, having formed a regional innovation strategy, taking into account the specifics of the regions, it is possible to achieve a significant level of economic growth.

The choice of regional strategies for innovative development, taking into account the territorial features of such development and the level of development of innovative entrepreneurship, indicates the definition of different strategies for the leading regions, as well as for outsider regions.

Thus, the strategy of innovative breakthrough can ensure the economic growth of the region, based on innovative renewal of the economy and active and rational use of its own scientific and technical potential, systematic support of a competitive and honest innovative business environment. In this case, the competition of innovative business entities in the region is improved and stimulated; the preconditions for an innovative breakthrough are created. This strategy contributes to the intensive development of the innovation process and more intensive introduction of innovative technologies. This requires increasing the level of innovation competitiveness of the region, which in turn leads to structural modernization of innovative entrepreneurship in the direction of intensive development.

The strategy of increasing innovation opportunities is based on the use of the region's own scientific, technical and production potential, as a result of which high technologies are mastered in the industry and the output of new competitive products is gradually increased. Also, the strategy of growth testifies to the expediency of finding new opportunities for innovative development of the region and is based on the formation of a favorable environment to increase the level of development of innovative entrepreneurship.

It is expedient to single out the subjects called upon to ensure the implementation of the regional innovation strategy, such subjects at the regional level include: regional executive bodies; regional state administrations; regional councils; district, city, settlement, village councils; territorial communities; associations or other associations of local self-government bodies; regional development agencies; public organizations and other voluntary associations involved in the creation and implementation of regional innovation policy.

The main tools for implementing the regional innovation strategy are:

- action plan for the implementation of this strategy;
- programs and projects of regional innovation development;
- other regional development strategies;
- measures to implement regional development strategies;
- agreements aimed at regional innovation development;
- state programs to promote cross-border cooperation;
- state programs of socio-economic development of the region;
- state development programs of certain territories.

Ensuring the implementation of the regional innovation strategy is carried out by: regional development funds, international donors and business entities in the region.

The unified matrix of construction of the regional innovation strategy as a direction of ensuring the development of innovative entrepreneurship in the region is presented in Fig. 3.

The proposed matrix of formation of regional innovation strategies can be applied to all types of innovative development of regions, however, it is expedient to take into account the resource and institutional-infrastructure potential of regions. An effective regional innovation strategy will be when it takes into account the territorial features of the regions. It is also worth noting that the business start-up process will take place differently in different regions (leading regions and outsider regions).

Conclusions. Thus, the formation of a regional innovation strategy as a direction of ensuring the development of innovative entrepreneurship should be based on the principle of "bottom-up", ie each region develops its own development strategy and a clear plan for its implementation. The regional innovation strategy should include: a reasonable definition of economic activities with a pronounced type of specialization of specific regions; focus of scientific, research and innovation research on the development and rational use of the existing potential of innovative entrepreneurship; increasing the level of competitive advantages of the region in terms of production of innovative products.

To increase the attractiveness of the region, the regional innovation strategy should take into account the social, cultural and institutional aspects of regional development.

The regional innovation strategy should include the use of levers of influence that stimulate the development of innovative entrepreneurship in the region, namely: improving the institutional conditions for innovative entrepreneurship, creating a favorable environment for starting and conducting innovative business activities at the regional level; application of effective levers of protection of property rights and integrity in conducting innovative business activities in the region; reducing the level of shadowing of business activities in the region. Improving and simplifying access to information to support innovation in the region by international financial organizations and institutions; creation and maintenance of infrastructure facilities to promote innovative entrepreneurship; development of regional infrastructure to support innovative entrepreneurship; training of specialists in the field of innovative entrepreneurship.

References:

1. Kondrashov O. M. (2002) Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm rehuliuвання innovatsiinoi diialnosti v promyslovosti Ukrainy. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv: Naukovo-doslidnyi ekonomichniy instytut [in Ukrainian].
2. Carlsson B., Stankiewicz R. (1991) On the nature, function and composition of technological systems. *Journal of Evolutionary Economics*. Vyp. 1. pp. 93-118.
3. Asheim B., Isaksen A., Nauwelaers C. & Totdling F. (2003). *Regional innovation policy for small-medium enterprises*, Cheltenham, UK and Lyme, US: Edward Elgar.
4. Brykova I. V. (2007). *Kliuchovi faktory formuvannya innovatsiinykh konkurentnykh perevah natsionalnykh rehioniv v umovakh stanovlennia ekonomiky znan* [Key factors of formation of innovative competitive advantages of national regions in the

conditions of formation of knowledge economy]. *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky*. 2007. Vyp. 233. pp. 941-959. [in Ukrainian].

5. Tiukha I. V., Kuznietsova V. A. (2015) *Problemy innovatsiinoi diialnosti i Ukraini ta na vitchyznianskykh pidpryemstvakh* [Problems of innovation activity both in Ukraine and at domestic enterprises]. *Efektivna ekonomika*. Vyp. 11. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4545>. [in Ukrainian].

РЕГІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ЯК НАПРЯМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Вступ. Головним драйвером економічного зростання регіонів є розвиток інноваційного підприємництва. Роль регіональних факторів впливу в сучасному розвитку інноваційного підприємництва України з кожним роком посилюється та соціально-економічний розвиток регіонів залежить, у багатьох випадках, від наявної регіональної інноваційної політики. Поширення пандемії COVID-19 та карантинні обмеження суттєво вплинули на стан та розвиток інноваційного підприємництва регіонів.

Аналіз наукової літератури засвідчив застосування дефініцій «стратегія інноваційного розвитку» або «інноваційна стратегія розвитку», а також «інноваційна стратегія». Більшість науковців розглядають інноваційну стратегію як одну із конкурентних чи функціональних стратегій (Кондрашов, 2002: 16). Зважаючи на значну кількість факторів впливу на розвиток інноваційного підприємництва регіону, системний підхід до інноваційного розвитку регіону та його суб'єктів господарювання, доцільно розглядати інноваційну стратегію як базову стратегію регіонального розвитку.

Значна кількість вчених вважають збільшення рівня локалізації інноваційної діяльності на регіональному рівні. Дослідники Б. Карлссон та Р. Станкевич наголошують, що технологічна щільність та гетерогенність є скоріше властивістю окремих національних регіонів, ніж країн (Carlsson, 1991: 115). Скандинавські економісти Б. Ашейм та А. Ісаксен (Asheim, 2003: 56) наголошують, що алгоритм формування сучасних знань здійснюється на рівні регіону. Розвиток нових знань та їх поширення залежить від досконалості інфраструктури, акумуляції зазначених знань та подальшого поширення через дієвий механізм, що характеризується наявністю ряду місцевих традицій, звичаїв, норми та правил поведінки, які залежить від історико-культурних особливостей регіону.

В основу дослідження пропонуємо покласти Концепцію регіональної інноваційної системи, яка засвідчує періодичність діяльності суб'єктів господарювання та інноваційний процес на рівні регіону. Регіональний характер стратегічного розвитку інноваційного підприємництва базується на твердженні, що саме регіональний рівень економічної діяльності є основним щодо забезпечення ряду конкурентних інноваційних переваг країни на міжнародному ринку у стратегічній перспективі. Так, ряд вчених (Ф. Кук, К. Сейбл, А. Скотт, Б. Лундвалл та С. Боррас) зазначали необхідність співпрацювати локально для того, щоб конкурувати глобально. Сучасні дослідники А. Поручник та І. Брикова стверджують, що теоретичні аспекти формування та розвитку інноваційних процесів в регіоні передбачають акумуляцію ідей інноваційної діяльності регіону, а також інноваційного процесу в ньому. На думку зазначених дослідників,

концентрація інноваційної діяльності в регіоні зумовлена переходом від лінійної до інтерактивної інноваційної моделі суспільно-економічного розвитку, акумуляцією висококваліфікованих професіоналів та специфічними умовами середовища регіону (Брикова, 2007: 945).

Таким чином, саме в контексті використання концепції регіональної інноваційної системи, як основи формування регіональної інноваційної стратегії, доцільною провести аналіз діючих та вже реалізованих регіональних стратегій на предмет допущених помилок щодо розвитку інноваційного підприємництва регіону.

Основна частина. Обмежене залучення громадськості до формування та реалізації регіональних стратегій призводить до відсутності інноваційних ідей та партнерів у залученні ресурсів для розвитку інноваційного підприємництва; занадто широкий спектр пріоритетів спричиняє залучення до реалізації стратегії ресурсів, що не призводять до виникнення «точок зростання» інноваційного підприємництва регіону; вибір цілей регіонального розвитку в більшості обґрунтований не логікою, а політичними інтересами, в наслідок чого спостерігається ручний режим розподілу ресурсів регіонального розвитку; неврахування динамічних факторів впливу на розвиток регіону, які зазвичай здійснюють деструктивний вплив (поширення пандемії COVID-19, політичні та економічні фактори впливу тощо), призводить до обмеженого фінансування заходів з розвитку інноваційного підприємництва регіону.

Суттєвими недоліками діючих та реалізованих регіональних програм розвитку та стратегій є: нестача міжнародної та транскордонної перспективи; невідповідність цілей стратегії виробничо-економічній структурі та потенціалу регіону; недостатня участь бізнес-сектору в розвитку науково-дослідних напрацювань; нестача ґрунтового аналізу регіональних ресурсів та активів; впровадження запозичених елементів і систем та копіювання розвинутих регіонів без врахування специфіки регіону та наявних ресурсів місцевості. Як результат, регіональна політика розвитку інноваційного підприємництва зумовлювала низький рівень ефективності при визначені пріоритетів міжрегіональної регіональної співпраці. В сучасних умовах економічної кризи та пандемії COVID-19 ця проблема є ще актуальнішою, так як державні та приватні фінансові ресурси є дуже обмеженими сьогодні.

Законодавство України надає регіонам право самостійно розвивати інноваційне підприємництво, шляхом формування та реалізації регіональних інноваційних програм розвитку, а також регіональних інноваційних стратегій. Сьогодні, в регіонах України поступово формується та розвивається сучасна інноваційна інфраструктура територій. У зв'язку з процесами децентралізації, роль регіонів як гарантів права та інтереси суб'єктів інноваційної діяльності – посилюється кожного року. Як засвідчив аналіз сучасного розвитку інноваційного підприємництва регіонів України, існують інституції, що здатні забезпечувати фінансову підтримку впровадження фундаментальних та прикладних досліджень та інноваційних проєктів, підтримувати та розвивати інноваційне підприємництво на рівні регіонів держави.

Головний принцип, на якому має базуватись регіональна інноваційна стратегія, полягає у концентрації інноваційних знань та їх імплементацію в пріоритетні види економічної діяльності регіону, з метою щоб регіон став

конкурентоспроможним в загальнонаціональній та світовій економіці. Такий підхід дозволяє регіонам скористатися ефектом передачі та застосовувати сучасні інноваційні знання, які є потужним чинником продуктивності. Впровадження такого принципу дозволить стимулювати розвиток інноваційного підприємництва в регіоні.

Регіональна інноваційна стратегія має функціонувати у вигляді інтегрованих, регіональних програм трансформації соціально-економічних процесів, що сфокусовані на:

- державну підтримку та інвестування для ключових регіональних пріоритетів розвитку, визначення потреб з метою розвитку інноваційного виробництва, заходами, пов'язаними з ефективним розвитком інноваційного підприємництва регіону;

- індивідуальний підхід та конкурентні переваги, що впливають зі інноваційної конкурентоздатності регіону;

- розвиток технологічних та практичних інновацій, шляхом застосування процесу стимулювання інвестиційних бізнес процесів в регіоні;

- стимулювання стейкхолдерів приймати участь в інноваційному регіональному розвитку;

- постійний моніторинг критеріїв інноваційного розвитку регіону загалом та суб'єктів господарювання зокрема.

Формування дієвої регіональної інноваційної стратегії, як напряму розвитку інноваційного підприємництва має свою специфіку в залежності від територіальних факторів економічного та інституційного розвитку регіону. Запропонований алгоритм формування дієвої регіональної інноваційної стратегії, як напряму розвитку інноваційного підприємництва представлено на рис. 1.

Представлені етапи формування регіональної інноваційної стратегії пов'язані між собою та залежні від регіональної специфіки економічного, соціального та інституційного розвитку в системі інноваційного підприємництва регіону. Аналіз регіональних особливостей розвитку інноваційного підприємництва передбачає детальний аналіз регіональної економіки та структури місцевого суспільства.

Створення стратегії першочергово передбачає аналіз регіональних ресурсів, рейтинг регіонального розвитку інноваційного підприємництва в структурі державної та глобальної економіки, а також часову динаміку розвитку досліджуваного типу діяльності в регіоні. На даному етапі, пропонуємо застосовувати геп-аналіз для виявлення незадіяних резервів регіону, метою якого є аналіз потреб та перешкод для інноваційного підприємництва, а також оцінка рівня підтримки інноваційного підприємництва, що забезпечується інституційною інфраструктурою в регіоні.

Важливим є визначення критичної маси розвитку інноваційного підприємництва, з врахуванням показників ефективності (додана вартість, експорт, тощо). На цьому етапі доцільно провести експертну оцінку сфер діяльності, у яких регіон демонструє відносну інноваційну спеціалізацію. Застосовують також метод форсайту, тобто метод довгострокового прогнозування, який дозволяє створити оптимальні сценарії розвитку майбутнього регіону та спрямований на формування заданих (бажаних) напрямів розвитку інноваційного підприємництва.

Рис. 1. Алгоритм формування дієвої регіональної інноваційної стратегії, як напрямку розвитку інноваційного підприємництва регіону

Другий етап формування регіональної інноваційної стратегії передбачає процес управління, на основі принципу колективного прийняття рішень (усіх стейкхолдерів розвитку інноваційного підприємництва регіону). Сьогодні, найбільш поширеною є потрійна модель, тобто модель управління, заснована на трьохсторонній співпраці між промисловістю, дослідницькими інституціями та органами влади. Проте, така модель потребує удосконалення. На нашу думку, обов'язковою умовою ефективності формованої стратегії є залучення до цього процесу та врахування інтересів споживачів інноваційних продуктів чи груп, що представляють інтереси споживачів,

Наступний етап передбачає, на основі отриманої в процесі аналітики інформації, формування комплексного сценарію розвитку регіональної економіки, з акцентом на інноваційне підприємництво та з врахуванням інтересів усіх визначених стейкхолдерів. Даний прогноз є базою для формування прогнозного бачення того, яким регіон себе прогнозує в майбутній перспективі, які основні завдання та результати регіон прагне досягти і яке місце відводиться інноваційному підприємництву в цьому розвитку. Чітко сплановане бачення стейкхолдерів регіонального розвитку має ключове значення для утримування інтересу з боку стейкхолдерів. При цьому, комунікація є ключовим та найбільш важливим елементом формування та реалізації стратегії регіонального розвитку.

Зважаючи на пріоритети Європи 2020, регіональний розвиток можливий в

таких аспектах:

- систематизація інноваційного розвитку (регіони з акумуляцією знань, регіони що спеціалізуються на промисловому виробництві, регіони, що не застосовують інновацій);
- систематизація стійкого розвитку (в основу систематизації покладено співвідношення між природним та урбосередовищем, а також чинники впливу на довкілля та енергетику: сільські регіони поруч з урбанізованими або міська територія поруч акваторії);
- систематизація глобального розвитку (класифікація фіксує ряд соціальних питань). Зазначене стосується регіонів, для яких характерною є зменшення чисельності соціуму регіону, а також міграція населення та регіони, де приріст населення є значним.

Комунікація є важливим процесом протягом всіх етапів реалізації регіональної інноваційної стратегії (розробка бачення, визначення пріоритетних напрямків, затвердження чіткого плану дій, застосування основних проектів). Вагомим компонентом комунікаційної стратегії є: визначення цілей стратегії, груп стейкхолдерів та їх мотивації, визначення традиційних інструментів комунікації (логотип; веб-сторінка; інформаційні розсилки та буклети; публікації, конференції, семінари, міжнародні тематичні заходи; проведення компаній промоція засобами масової інформації). Зміст та значення такого плану має створюватися на стратегічних напрямках та демонструвати ключові проекти інноваційної стратегії.

Наступний етап формування інноваційної стратегії передбачає визначення пріоритетів регіонального розвитку інноваційного підприємництва. Для органів управління важливо зосередитися на деякій кількості пріоритетів, відповідно до регіонального потенціалу, які претендують бути такими сферами інноваційної діяльності, в яких регіон матиме змогу досягти найвищих результатів економічного зростання. Пропонуємо звернути увагу на ключові інноваційні технології регіону та основні соціально-економічні та організаційні інновації, економічне забезпечення розвитку нових організацій інноваційного підприємництва, які основною ціллю розвитку визначили формування орієнтирів, спрямованих на прикладні інновації. Зазвичай, в регіоні не аналізується стан та розвиток таких організацій.

Регіональні інноваційні стратегії мають вирішувати питання визначення пріоритетів регіонального розвитку, шляхом залучення усіх стейкхолдерів регіону до процесу підприємницького відкриття, що основною ціллю має забезпечення інклюзивності та відкритості розвитку.

Ще один етап передбачає визначення узгодженої політики та чіткого плану дій. Так інноваційна стратегія реалізовується шляхом застосування чіткого плану дій, який передбачає формування інституцій (правил та норм), а також інструментів, які доцільно застосовувати для досягнення визначених пріоритетів регіонального розвитку.

Заключним етапом створення інноваційної стратегії є моніторинг та оцінювання основних показників дієвості. Система моніторингу інноваційної стратегії передбачає використання показників, які оцінюють регіон відносно середньої оцінки інших схожих регіонів; показники, що дозволяють перевірити, чи застосовані дії є ефективні, чи призводять вони до позитивних зрушень в регіоні тощо.

Основні завдання для формування показників результату (коротко-, середньо- та довгострокових стратегічних результатів) мають бути імплементовані в

усі завдання та стратегічні цілі від моменту їх формування. Зазначені цілі можуть мати кількісні та якісні параметри, а також бути зрозумілими. Крім того, зазначені показники повинні враховувати стартові умови регіону.

Система моніторингу має бути адаптована до певного регіону. Коли результати є довгостроковими, необхідно використовувати проміжні показники результатів для виміру прогресу досягненні цілі. Наприклад, регіональна програма стимулювання інноваційної діяльності може застосовувати кількість авторських свідоцтв та патентів як один з індикаторів збільшення кількості виробництва інноваційної продукції (товарів та послуг).

Зміст регіональної інноваційної стратегії як напрямку забезпечення розвитку інноваційного підприємництва представлено на рис. 2.

Рис. 2. Зміст регіональної інноваційної стратегії як напрямку забезпечення розвитку інноваційного підприємництва

У проаналізованих стратегіях розвитку регіонів України на період до 2020 р. лише згадуються інноваційні засади як важливий чинник досягнення стратегічних цілей або операційних завдань. Так, однією зі стратегічних цілей програми у Полтавській області є підвищення ефективності використання економічного потенціалу регіону, а операційними завданнями – розвиток інноваційного та конкурентного виробничого сектору. У Миколаївській області стратегічною ціллю визнано стале економічне зростання, яке базується на інноваційному розвитку економіки регіону, у Чернівецькій – розвиток підприємництва на інноваційній основі як передумова сталого розвитку, у Закарпатській – формування конкурентоспроможності та інноваційності економіки регіону, у Кіровоградській – розвиток інновацій і конкурентного виробничого сектору. У Львівській області впровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку індустрії визначено як операційну ціль розбудови сучасної індустрії, у Херсонській області операційною ціллю економічного розвитку визначено розбудову «Інноваційної Херсонщини», що важко вважати чітким, не декларативним і вимірюваним в процесі реалізації програми (Тюха, 2015).

Проведений аналіз розвитку інноваційного підприємництва засвідчив, що лідерами за параметрами інноваційного розвитку за п'ятирічний період є промисловий комплекс Сумської, Запорізької, Харківської, Кіровоградської, Тернопільської, Чернівецька та інших регіонів. Серед регіонів-аутсайдерів переважають області з низьким рівнем промислового розвитку (Хмельницька, Рівненська, Закарпатська, Дніпропетровська, Донецька, Полтавська тощо). Зважаючи на зазначене, запропонуємо для зазначених видів регіонів стратегічні напрями розвитку інноваційного підприємництва, застосовуючи системно-синергетичний підхід, який дасть змогу виявити характерні регіональні проблеми, що перешкоджатимуть ефективній реалізації регіональної інноваційної стратегії.

При формуванні дієвої регіональної інноваційної стратегії доцільно застосувати форсайт-методологію, а саме її якісний метод – SWOT-аналіз, для оцінки впливу внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на розвиток інноваційного підприємництва у визначених типах регіонів. Під дефініцією «форсайт», розуміємо процес систематичного визначення нових стратегічних напрямів наукових і технологічних досягнень, які в довгостроковій перспективі зможуть мати значний вплив на економічний та соціальний розвиток регіону та процес відбору пріоритетів, в результаті чого встановлюються зв'язки між її елементами. SWOT аналіз розвитку інноваційного підприємництва визначених типів регіонів проведено в таблиці 1.

Застосування SWOT-аналізу дозволяє:

- визначити ключових параметрів регіонального розвитку інноваційного підприємництва в регіонах;
- систематизувати управлінські рішення щодо формування інноваційного потенціалу регіону на якісно новому рівні.
- виявити тенденції і закономірності для розробки прогнозних сценаріїв розвитку інноваційного підприємництва для кожного типу запропонованих регіонів.
- гармонізувати визначені цілі та стратегічні напрями розвитку інноваційного підприємництва регіону.

Таблиця 1. SWOT- аналіз розвитку інноваційного підприємництва регіонів

Сильні сторони		Слабкі сторони	
регіони-лідери	<ul style="list-style-type: none"> - значний інтелектуальний потенціал; - значний науково-технічний потенціал; - потенційна здатність до співпраці науково-дослідного й виробничого секторів; - участь у програмах Європейського Союзу - достатнє інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності; - визначення регіональних пріоритетів інноваційного розвитку 	<ul style="list-style-type: none"> - недостатність державної підтримки; - бюрократичні процедури документального оформлення; - недосконалість статистичної складової; - незначний рівень інтеграції в інноваційній сфері; - застарілі технологічні процеси виробництва; - незначні темпи зростання інноваційного підприємництва 	
регіони-аутсайдерів	<ul style="list-style-type: none"> - наявний природно-ресурсний потенціал; - кваліфікована робоча сила; - вигідне географічне розташування (більшість регіонів є транскордонними); - наявність програм регіонального розвитку; - потенційна здатність до співпраці науково-дослідного й виробничого секторів; - участь у грантових програмах розвитку територій 	<ul style="list-style-type: none"> - несприятливий клімат для підприємницької діяльності; - рівень інноваційного розвитку регіонів; - недовіра або відсутність програм інноваційного розвитку; - недостатній інвестиційний клімат; - недостатність якісного кадрового забезпечення інноваційного підприємництва; - недостатність фінансового забезпечення розвитку інноваційного підприємництва 	
Можливості		Загрози	
регіони-лідери	<ul style="list-style-type: none"> - створення сприятливого інвестиційного клімату; - посилення кооперації та обмін досвідом; - реалізація грантів для інноваційної діяльності; - покращення інвестиційного клімату; - поліпшення інституційного середовища інноваційної діяльності; - застосування кращих світових практик; - співробітництва в інноваційній сфері; - можливості інноваційного розвитку; - доступ до інформації про можливі напрями інноваційного розвитку 	<ul style="list-style-type: none"> - незахищеність інвесторів; - загострення економічної та політичної кризи; - технологічна відсталість виробництва в регіонах; - нестача фінансових ресурсів для розвитку інновацій; - міграція інтелектуальних кадрів за кордон; - недостатність мотивації та фінансових стимулів у вітчизняних науковців до винахідництва та розробки інноваційних продуктів. 	
регіонів-	<ul style="list-style-type: none"> - бенчмаркінг (орієнтація на споживача); - підвищення рівня економічного зростання; - сприяння розвитку ділового партнерства; - створення центрів передачі технологій 	<ul style="list-style-type: none"> - нестабільна економічна та політична ситуація; - значна кадрова міграція; - відтік інтелектуального 	

<p>малому та середньому бізнесу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розширення кількості структур регіональної інноваційної інфраструктури; - створення нової мережі інноваційних утворень; - залучення наукових підприємств регіону до проведення експертизи технічної модернізації виробництва 	<p>потенціалу за межі регіону;</p> <ul style="list-style-type: none"> - неефективна система управлінського консультування підприємців в регіонах; - демографічна та соціальна кризи; - поширення пандемії; - недостатньо розвинена інфраструктура
---	---

Ефективна реалізація регіональних інноваційних стратегій, як напряму розвитку інноваційного підприємництва регіону передбачає наявність внутрішніх економічних стимулів регіону. Відповідні управлінські рішення щодо вибору регіональної інноваційної стратегії мають ґрунтуватися на врахуванні факторів, які пов'язані з регіональними особливостями інноваційного підприємства, індикаторів його інвестиційної привабливості. У зв'язку з цим, моделювання вибору регіональних інноваційних стратегій доцільно здійснювати на основі формування стратегічних платформ інноваційного розвитку регіонів України (таблиця 2).

Формування стратегічної платформи інноваційного розвитку регіонів покликане у короткостроковій та довгостроковій перспективі визначити конкурентні переваги регіонів, сформувати чітке бачення інноваційного розвитку конкретних територій, визначити найоптимальніші регіональні інноваційні стратегії та типи розвитку, а також запропонувати способи інноваційного розвитку регіону.

Сформована платформа інноваційного розвитку регіонів забезпечує контроль в досягненні стратегічних цілей та сприяє розвитку регіону загалом. За умови системності та постійного регіонального розвитку, сформувавши регіональну інноваційну стратегію, зважаючи на специфіку регіонів, можна досягнути значного рівня економічного зростання.

Таблиця 2. Стратегічні платформи інноваційного розвитку регіонів України

	Регіони-лідери (області): Сумська, Запорізька, Харківська, Кіровоградська, Тернопільська, Чернігівська, Херсонська, Чернівецька, Черкаська, Вінницька, Львівська, Київська	Регіони-аутсайтери (області): Хмельницька, Дніпропетровська, Рівненська, Закарпатська, Миколаївська, Волинська, Луганська, Івано-Франка, Донецька, Житомирська, Одеська, Полтавська,
Переваги	<ul style="list-style-type: none"> - значний інтелектуальний та науково-технічний потенціал; - виробництво регіональних інноваційних продуктів; - наявність програм регіонального розвитку 	<ul style="list-style-type: none"> - вигідне розташування більшості регіонів; - участь у грантових програмах розвитку територій; - наявний природно-ресурсний потенціал
Бачення	Перетворення регіону в найбільш інноваційний та конкурентоспроможний	Створення регіональної економіки, яка заснована на знаннях, технологіях та інноваціях

Стратегічні цілі	Підвищення рівня конкурентоспроможності регіональних інноваційних продуктів	Створення сприятливого інституційного середовища для розвитку інноваційного підприємництва
Вибір стратегії	Стратегія інноваційного прориву	Стратегія нарощення
Оперативні цілі	- створення інвестиційних платформ для фінансування	- підтримка проектів інноваційного співробітництва з реальним сектором регіональної економіки
Способи інноваційного розвитку регіону	- вироблення управлінських дій щодо інтеграції регіональних галузевих програм у національній та світовій інноваційній системі; - удосконалення та подальший розвиток інноваційної інфраструктури в регіонах; - удосконалення спеціалізованих інститутів розвитку інноваційного підприємництва; - розроблення та узгодження національної та регіональних інноваційних стратегій	- пошук нових організаційних форм інтеграції зусиль суб'єктів господарювання; - формування та розвиток інноваційної інфраструктури в регіонах; - виявлення «точок інноваційного росту»; - модернізація регіональної регуляторної політики розвитку інноваційного підприємництва; - формування дієвої регіональної інноваційної стратегії
Тип розвитку	Випереджувальний	Наздоганяльний

Вибір регіональних стратегії інноваційного розвитку, з врахуванням територіальних особливостей такого розвитку та рівня розвитку інноваційного підприємництва, вказує на визначення різних стратегій для регіонів-лідерів, а також для регіонів-аутсайдерів.

Так, стратегія інноваційного прориву може забезпечити економічне зростання регіону, на основі інноваційного оновлення структури економіки та активного і раціональне використання власного науково-технічного потенціалу, систематичній підтримці конкурентоспроможного та добросесного інноваційного підприємницького середовища. У цьому випадку вдосконалюється, стимулюється конкуренція інноваційних суб'єктів підприємництва регіону; створюються передумови інноваційного прориву. Дана стратегія сприяє інтенсивному розвитку інноваційного процесу та більш інтенсивному впровадженню інноваційних технологій. Зазначене вимагає підвищення рівня інноваційної конкурентоспроможності регіону, що в свою чергу призводить до структурної модернізації інноваційного підприємництва у напрямі інтенсивного розвитку.

Стратегія нарощування інноваційних можливостей заснована на використанні власного науково-технічного і виробничого потенціалу регіону, в результаті чого в промисловості освоюються високі технології і поступово нарощується випуск нової конкурентоспроможної продукції. Також, стратегія нарощення свідчить про доцільність пошуку нових можливостей інноваційного

розвитку регіону та ґрунтується на формуванні сприятливого середовища для підвищення рівня розвитку інноваційного підприємництва.

Доцільно виділити суб'єкти, що покликані забезпечувати реалізацію регіональної інноваційної стратегії, до таких суб'єктів на рівні регіону віднесемо: регіональні органи виконавчої влади; обласні державні адміністрації; обласні ради; районні, міські, селищні, сільські ради; територіальні громади; асоціації або інші об'єднання місцевих органів самоврядування; агенції регіонального розвитку; громадські організації та інші добровільні об'єднання, що беруть участь у створенні та реалізації регіональної інноваційної політики.

Основними інструментами реалізації регіональної інноваційної стратегії є:

- план заходів щодо реалізації зазначеної стратегії;
- програми та проекти регіонального розвитку інновацій;
- інші стратегії регіонального розвитку;
- заходи з реалізації стратегій регіонального розвитку;
- договори, що мають на меті регіональний інноваційний розвиток;
- державні програми сприяння транскордонного співробітництва;
- державні програми соціально-економічного розвитку регіону;
- державні програми розвитку певних територій.

Забезпечення реалізації регіональної інноваційної стратегії здійснюють: фонди регіонального розвитку, міжнародні донори та суб'єкти підприємницької діяльності регіону.

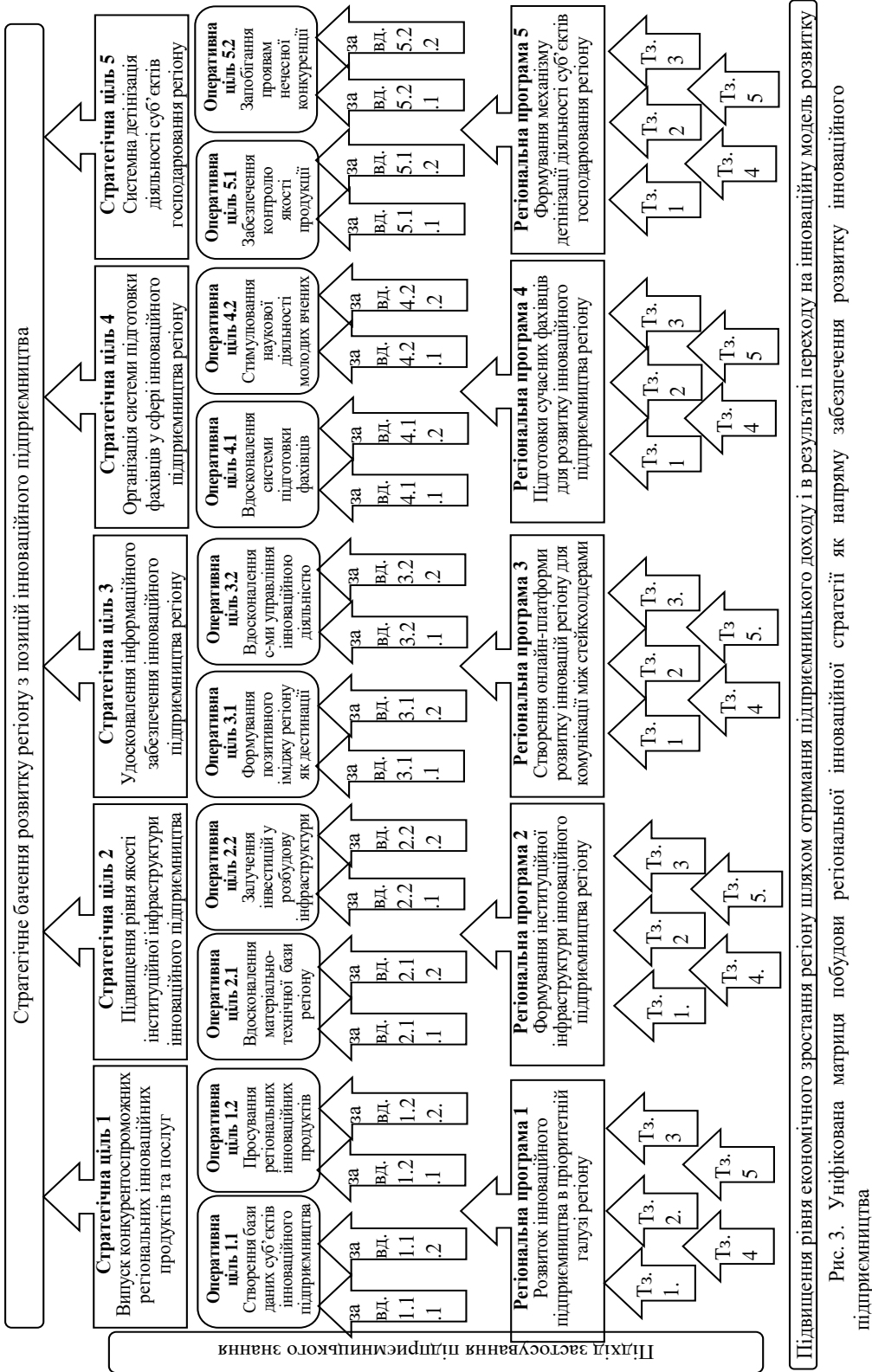
Уніфікована матриця побудови регіональної інноваційної стратегії як напряму забезпечення розвитку інноваційного підприємництва регіону представлено на рис. 3.

Запропонована матриця формування регіональних інноваційних стратегій може застосовуватись для всіх типів інноваційного розвитку регіонів, проте, доцільно зважати на ресурсний та інституційно-інфраструктурний потенціал регіонів. Ефективною регіональна інноваційна стратегія буде тоді, коли вона буде враховувати територіальні особливості регіонів. Варто також зазначити, що процес підприємницького відкриття буде відбуватись по-різному в різних регіонах (регіонах-лідерах та регіонах-аутсайдерах).

Висновки. Отже, формування регіональної інноваційної стратегії як напряму забезпечення розвитку інноваційного підприємництва має відбуватися за принципом «знизу-догори», тобто кожний регіон розробляє власну стратегію розвитку та чіткий план її реалізації. Регіональна інноваційна стратегія має передбачати: обґрунтоване визначення видів економічної діяльності з вираженим типом спеціалізації конкретних регіонів; спрямованість наукових, дослідницьких та інноваційних досліджень на розвиток та раціональне використання наявного потенціалу інноваційного підприємництва; підвищення рівня конкурентних переваг регіону щодо виробництва інноваційної продукції.

Для підвищення рівня привабливості регіону регіональна інноваційна стратегія має враховувати соціальні, культурні та інституційні аспекти регіонального розвитку.

Регіональна інноваційна стратегія має передбачати застосування важелів впливу, які стимулюють розвиток інноваційного підприємництва в регіоні, а саме: поліпшення інституційних умов функціонування інноваційного підприємництва, створення сприятливого середовища для започаткування і ведення інноваційної

підприємницької діяльності на рівні регіону; застосування ефективних важелів захисту прав власності та добросовісності при веденні інноваційної підприємницької діяльності в регіоні; зменшення рівня тінізації підприємницької діяльності в регіоні. Поліпшення та спрощення доступу інформації щодо підтримки інноваційної діяльності в регіоні з боку міжнародних фінансових організацій та інституцій; створення та підтримка об'єктів інфраструктури сприяння інноваційного підприємництва; розвиток регіональної інфраструктури підтримки інноваційного підприємництва; підготовки фахівців у сфері інноваційного підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Кондрашов О.М. Організаційно-економічний механізм регулювання інноваційної діяльності в промисловості України: дис. ... канд. екон. наук: 08.07.01 / Науково-дослідний економічний інститут. Київ, 2002. 24 с.
2. Carlsson B., Stankiewicz R. On the nature, function and composition of technological systems. *Journal of Evolutionary Economics*. 1991. Vol. 1. issue 2, 93-118.
3. Asheim B., Isaksen A., Nauwelaers C., Totdling F. Regional innovation policy for smallmedium enterprises, Cheltenham, UK and Lyme, US: Edward Elgar. 2003.
4. Брикова І. В. Ключові фактори формування інноваційних конкурентних переваг національних регіонів в умовах становлення економіки знань. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2007. Вип. 233. С. 941-959.
5. Тюха І.В., Кузнецова В.А. Проблеми інноваційної діяльності і Україні та на вітчизняних підприємствах. *Ефективна економіка*. 2015. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4545>.